

Отже, оверлок використовують не лише як доповнення до швейної машинки для якісної обробки краю виробу. З його допомогою можна пошити із трикотажних тканин різноманітні швейні вироби. При роботі з оверлоком необхідно дотримуватися правил техніки безпеки, щоб уникнути небажаних травмувань.

Список використаних джерел

1. Горностаї О. Б., Мірус О. Л. Високий рівень культури безпеки праці як фактор зменшення виробничого травматизму. *Вісник ЛДУ БЖД*. № 4. С.100
2. Кудря О. В. Формування у студентів культури безпечної праці у процесі вивчення навчальної дисципліни «Технологічний практикум». *Безпека життя і діяльності людини: теорія та практика* : збірник наук. праць Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої Всесвітнім Дням цивільної оборони та охорони праці, (Полтава, 23–24 квітня 2020 р.). Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2020. С. 355-357. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/14920>
3. Мамчур А. М., Кудря О. В. Вимоги до організації безпечного робочого місця за спеціалізованим швейним обладнанням. *Проблеми та перспективи розвитку охорони праці*: зб. наук. праць Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів та фахівців-практиків та XI Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. С. 157–159. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/16869>
4. Правила техніки безпеки й охорони праці у швейному виробництві: метод. рек. / уклад.: Цалий В. З. [та ін.]. Чернівці : Оперативна поліграфія, 2014. 20 с.

ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ЗІ СФЕРИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Полукаров Олексій Ігорович, Полукаров Юрій Олексійович

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Анотація. У статті проаналізовано досвід КПІ імені Ігоря Сікорського у дистанційному викладанні безпеки життєдіяльності, охорони праці та цивільного захисту. Результати проведеного аналізу дали підстави стверджувати, що Moodle є найбільш перспективною системою для викладання зазначених дисциплін в умовах сьогодення.

Ключові слова: воєнний стан; безпека життєдіяльності; дистанційне навчання; Мудл; позитивний досвід

Реальна перспектива введення дистанційних форм у навчальному процесі у зв'язку із агресією РФ обумовила нагальну потребу пошуку форм і інструментів переходу на он-лайн навчання, У зв'язку з цим було проаналізовано особливості викладання і контролю результатів навчання студентів з питань безпеки життєдіяльності, охорони праці та цивільного захисту, досвід інших організацій у цієї сфері, а також навчально-методичні, організаційні та технічні можливості забезпечення дистанційне навчання у КПІ імені Ігоря Сікорського.

Позитивний досвід використання дистанційного навчання у системі Держпраці України і ДСНС для підвищення кваліфікації і атестації своїх працівників у сфері охорони праці та цивільної безпеки давав підстави на очікування аналогічних результатів і при підготовки здобувачів вищої освіти.

Наступним кроком було вивчення можливостей і оптимальних шляхів переведення навчання із традиційної на дистанційну форму без втрати якості результатів. Для цього було проведено аналіз пропозицій, які існують на сучасному ринку інформаційних технологій [1,

2].

У таблиці зібрано перелік і основні характеристики найпоширеніших систем дистанційного навчання.

Таблиця. Результати аналізу систем дистанційного навчання

	Підтримка SCORM	Мова	Тип СУБД	Ліцензії	Система перевірки знань	Демо сервер
Moodle	+	PHP	MySQL	GNU/GPL	тести, завдання, семінари, активність на форумах	+
Google Classroom	-	JavaScript, PHP	BigTable	User based licence	тести, завдання, семінари, активність на форумах	-
Talent LMS	+	JavaScript, PHP	MySQL	GNU/GPL	тести, завдання, семінари, активність на форумах	+
SAP Litmos LMS	+	.NET	MySQL, Oracle	GNU/GPL	тести, завдання, семінари, активність на форумах	+
Sakai	+	Java	MySQL	GNU/GPL	тести, завдання, семінари, активність на форумах	-
Claroline	+	PHP	MySQL	User based licence	тести, завдання, семінари, активність на форумах	+
Dokeos	+	PHP	MySQL	GNU/GPL	тести, вправи	+
OLAT	+	Java	MySQL, Postgre, SQL	GNU/GPL	тести, вправи	+
ILIAS	+	PHP	MySQL	GNU/GPL	тести, вправи	+

Результати аналізу наведених систем підтвердили можливість і доречність використання в даних конкретних умовах системи Moodle яка орієнтована насамперед на формування ефективної взаємодії між викладачем і здобувачами вищої освіти, що особливо важливо для дисциплін, у яких формування мотиваційної складової відіграє майже ключову роль.

Перевагою Moodle є можливість її безкоштовного використання, тобто кожний навчальний заклад може впровадити не просто безкоштовну, але й ліцензійну систему, яка розповсюджується за ліцензією GNU/GPL.

Система Moodle дозволяє цілком інтегрувати різні етапи навчання, використовуючи веб-технології, забезпечує проведення семінарів, тестів, заповнення електронних журналів, включення в лекційний матеріал різних об'єктів і посилань з Інтернету тощо. Однією з ключових особливостей Moodle є її кросплатформовість, тобто можливість функціонування на популярних платформах (Windows, Android, iOS тощо).

Система забезпечує надання користувачам матеріалів лекцій у вигляді тексту, презентації чи відеоролику, що дозволяє їм самостійно обирати найбільш зручний з варіантів. Так саме надаються завдання і матеріали для виконання індивідуальних творчих завдань, практичних, і як показав досвід, лабораторних робіт. Існують достатньо широкі можливості для поточної, календарної і підсумкової оцінки результатів навчання, серед яких особливе виділяється високоякісна і зручна система тестування.

Викладачам надається можливість спостерігати процес навчання (перегляд результатів тестування, виконаних завдань, відвідуваності лекцій тощо). При створенні тесту викладач може ввести обмеження щодо доступу чи процесу виконання тесту: обмеження за часом для відповіді та термінами складання тесту, регулювання кількістю спроб, обмеження за ір-адресою тощо. Бази питань, що використовуються для створення тесту, формуються за

допомогою інтерфейсу, який має налаштування щодо типу питання, коментарів до питань чи відповідей, обмежень на перегляд підказок, нарахування визначених балів за відповіді та інші механізми. Крім того, слід відзначити достатньо легке адміністрування системи.

Система Moodle забезпечує широкий спектр інструментів, призначених для тестування та перевірки знань В процесі навчання (або після його закінчення) завдяки вбудованим в систему аналітичним моделям можна отримати докладні звіти про проходження здобувачами вищої освіти тестів, успішність виконання завдань, отримання інформації про вірні та невірні відповіді на питання, експорт звіту про проходження тесту і виконані завдання.

Контроль за рівнем знань здобувачів вищої освіти забезпечується підрахунком рівня вірних відповідей у відсотках. Крім того, контроль можна проводити за такими критеріями: підрахунок результатів у відсотках по групі здобувачів вищої освіти, підрахунок результатів у відсотках за декількома групами (поток); обчислення середніх значень результатів тестування тощо.

Як додаткові слід відзначити такі можливості системи: автоматизоване створення розкладу навчання для груп та планування розкладу здачі тестів, можливості фільтрації і пошуку даних, друк і експорт даних.

Отже, результати проведеного аналізу давали підстави стверджувати, що Moodle є найбільш перспективною системою для використання в нашому університеті для викладення різних дисциплін зі сфери БЖД [4].

Вирішальною підставою задля широкого впровадження у навчальний процес саме цих систем став той факт, що у КПІ імені Ігоря Сікорського вже існувала і успішно функціонувала платформа дистанційного навчання «Сікорський»* (див. рис. 1).

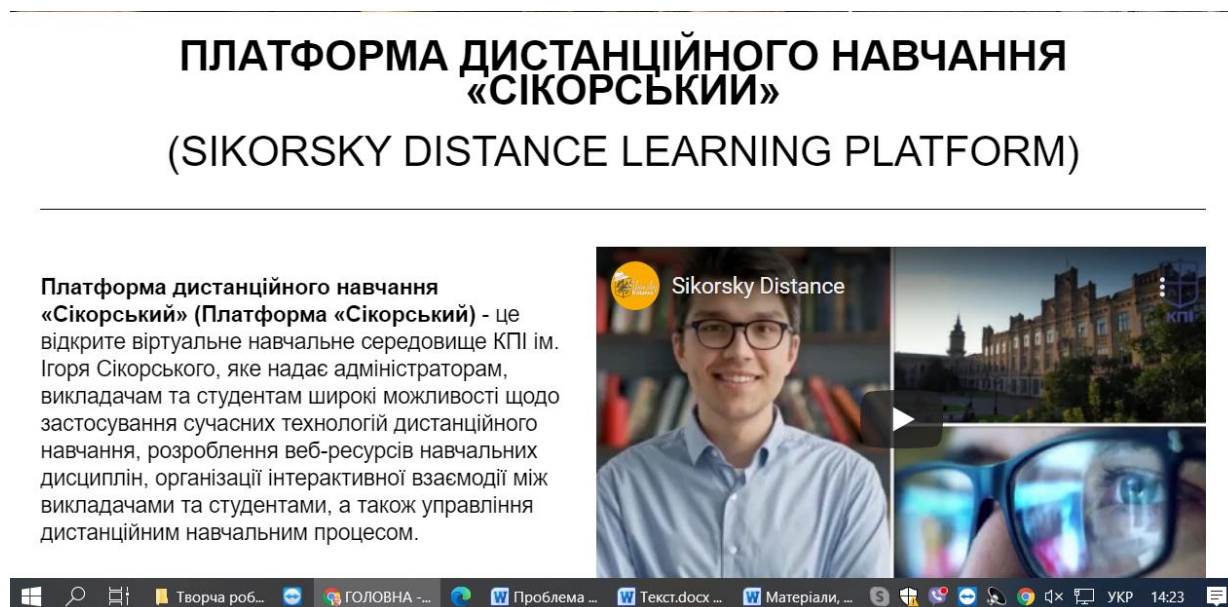

Рис. 1. Платформа дистанційного навчання «Сікорський»

Всі викладачі КПІ імені І. Сікорського можуть розмістити свої дистанційні курси, що розроблені у Moodle. Доступ до цих курсів відбувається за реєстрацією кожного учасника дистанційного навчання на Платформі «Сікорський».

У результаті спрощеного SWOT-аналізу системи дистанційного навчання з дисциплін БЖДЦЗ та ОПЦЗ встановлено:

Сильні сторони:

S1. Зниження ризику для життя і здоров'я в умовах воєнного стану.

S2. КПІ імені Ігоря Сікорського має в своєму розпорядженні усі необхідні апаратно-програмні ресурси, які дозволяють реалізовувати новітні методи навчання, у тому числі

платформу дистанційного навчання.

S3. Наявність кваліфікованих науково-педагогічних кадрів, фахівців з інформаційних технологій та системних адміністраторів.

S4. Налагоджена успішна співпраці з закладами вищої освіти та провідними науковими установами, що мають тривалий досвід організації дистанційного навчання.

S5. Реальна економія коштів на утримання приміщень.

Слабкі сторони:

W1. Відсутність чітких критеріїв та цільових показників оцінки якості дистанційних курсів.

W2. Відсутність досвіду і недостатній рівень підготовки окремих викладачів для роботи із системами дистанційного навчання платформи «Сікорський».

W3. Недостатній рівень методичного забезпечення окремих дистанційних курсів.

Можливості:

O1. Можливість істотно підвищити якість навчання та об'єктивність результатів перевірки знань шляхом застосування новітніх методів та підходів, а також сучасних інформаційних технологій.

O2. Створення можливостей для розроблення та впровадження авторських курсів з охорони праці для підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників.

Загрози:

T1. Недостатній рівень довіри до результатів дистанційного навчання.

T2. Ризики, пов'язані з загрозами та наслідками кібератак.

Виходячи з результатів аналізу здаються логічними і доречними наступні подальші кроки у напрямку вдосконалення і підвищення ефективності дистанційної форми навчання для вище зазначених дисциплін:

– вдосконалення методичного забезпечення дистанційного викладання дисциплін БЖДЦЗ та ОПЦЗ, звернувши особливу увагу на форми і засоби підсумкового контролю;

– передбачити систему обміну досвідом між викладачами, обговорення і оцінку споріднених курсів, а також забезпечити зворотній зв'язок із студентами, включаючи анонімне опитування і анкетування;

– провести сертифікацію дистанційних курсів з отриманням грифу МР університету;

– впровадити дистанційне навчання у систему підвищення кваліфікації з питань безпеки викладачів фахових інженерних дисциплін які формують навички конструювання, проектування, розробки технологій виготовлення у тому числі і кінцевої продукції, яка повинна бути безпечною і нешкідливою.

Висновки. Для збереження високого рівню викладання в умовах обмежень воєнного стану було застосовано систему дистанційного навчання у веб-середовищі Moodle та G Suite for Education на платформі КПП «Сікорський». Практичне впровадження даних інструментів у навчальний процес засвідчило ефективність їх використання, а також знайшло схвальну оцінку як з боку викладачів так і зі сторони студентів. Виявлені вади і недоліки пов'язані із нестачею досвіду у учасників навчального процесу, а також недосконалістю методичного забезпечення відповідних дистанційних курсів. Саме на виправлення і усунення вказаних недоліків сьогодні спрямовані зусилля викладачів і адміністраторів.

Список використаних джерел

1. Найкращі LMS 2020, і як обрати систему дистанційного навчання для вашого бізнесу – 15.10.2020. URL: <https://evergreens.com.ua/ua/articles/best-lms-2020.html>
2. How does Google Classroom work? Learn all about the online classroom – 12.10.2020. URL: <https://www.techidence.com/how-does-google-classroom-work-learn-all-about-the-online-classroom/>
3. М. Г. Евдокимова, О. С. Сапожникова Програма Google Classroom как инструмент формирования автономности студента в процессе личностно-деятельностного обучения – 14.10.2020. URL:

<https://cyberleninka.ru/article/n/programma-google-classroom-kak-instrument-formirovaniya-avtonomnosti-studenta-v-protssesse-lichnostno-deyatelnostnogo-obucheniya/viewer>

4. Кружилко О. Є., Полукаров О. І., Ткалич І. М., Дистанційне навчання у сфері охорони праці. *Енергозбереження та промислова безпека: виклики та перспективи*: наук. техн. сб. : матеріали III Міжнародної наук.-пр. конф. Київ (2-3 червня 2020 р.). Київ : «Основа», 2020. С. 265–271.

СПЕЦИФІКА ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Полукаров Юрій Олексійович, Мітюк Людмила Олексіївна, Качинська Наталія Федорівна, Лановенко Андрій Віталійович

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Анотація. У статті проаналізовано основні аспекти організації трудових відносин на період воєнного часу. Висвітлено основні проблеми, з якими доводиться стикатися громадянам України в умовах сьогодення. Окрему увагу приділено питанням простою, звільненню та тривалості робочого дня.

Ключові слова: воєнний стан; працівник; роботодавець; простій; звільнення.

24 лютого – не просто дата. Це та чорна ніч, починаючи з якої, мільйони українців були змушені рятувати своє життя та життя рідних людей. Через агресію РФ з 24 лютого 2022 року в Україні було оголошено воєнний стан.

Чимало підприємств вже наприкінці лютого втратили інформацію щодо багатьох працівників, що зумовило необхідність істотно корегувати організацію трудових взаємовідносин. Саме тому 24 березня 2022 року було ухвалено Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» № 2136-IX (у подальшому – Закон № 2136-IX) [1], який містить низку коректив щодо механізму налагодження відносин між працівником та роботодавцем на період військових дій. Висвітливо низку ключових запитань і проблем, з якими стикаються працівники і роботодавці в умовах сьогодення.

Чи можливе звільнення без заяви працівника?

Частина працівників виїхала за кордон. Офіційної інформації щодо їх працевлаштування немає. В свою чергу, є чимало працівників за кордоном, які вже повідомили, що наразі забезпечені роботою [2].

Є значний прошарок працівників, які виїхали за кордон, вони наразі є непрацевлаштованими, але спроможні виконувати трудові обов'язки у віддаленому доступі. Проте, звісно, є чимало наших співвітчизників, які також перебувають за межами України і не можуть з тієї чи іншої причини працювати віддалено. Окрім цього, є категорія осіб, які перебувають в Україні та мають змогу працювати у віддаленому режимі.

Постає цілком закономірне запитання – як бути власникам підприємств у кожній з цих ситуацій? Чи є юридичні підстави звільнити певну категорію працівників з вищенаведеного переліку? Це дозволило б знизити витрати та, відповідно, податкове навантаження, яке наразі є занадто важким тягарем для багатьох власників підприємств і організацій.

Напередодні набуття чинності Закону № 2136-IX представники Державної служби України з питань праці (у подальшому – Держпраці) надали роз'яснення, що у ситуації, коли працівник був змушений змінити місце проживання через бойові дії та, відповідно, залишив робоче місце, немає підстав для офіційного звільнення працівника з роботи через прогул. Це цілком закономірно, бо такий вчинок є поважною причиною, зумовленим бажанням зберегти життя. Однак, з юридичної точки зору, збереження за таким працівником середнього заробітку не передбачено. Більш того, роботодавець може зробити позначку